

RECENSIE

Op November Music knispert en gonst nieuwe muziek – van een jubelzang over ecosystemen tot een afrekening met de eigen nazi-familie

Nieuwe muziek Het festival November Music voor nieuwe muziek is deze week in Den Bosch. Er is onder meer het zes uur durende, activistische en indrukwekkende 'Bosch Requiem' van Micha Hamel en Jonas Staal te zien.

Joep Stapel

• Leestijd 2 minuten

Luisteren

Leeslijst

Het Ensemble Modern voert de nieuwe compositie 'Weiter und weiter und weiter...' van Georg-Friedrich Haas uit. Foto Jostijn Ligthoet

Terwijl Den Bosch zich opmaakte voor de viering van de elfde van de elfde, barstte dit weekend ook festival November Music voor nieuwe muziek los. Op talloze plekken in de stad vinden deze week zo'n honderd concerten plaats, waaronder enkele doorlopende installaties. Tot en met volgend weekend biedt November Music onder meer premières van Enno Poppe en Laura Bowler, optredens van de legendarische bassist Dave Holland en festivalartiest [Elisabeth Hetherington](#) én occulte elektronica van Animistic Beliefs.

Hedendaags klassiek
Festival November Music. Gezien: 10/11 div. locaties in Den Bosch. Festival t/m 17/11. Info: novembermusic.net

November Music trapt al jaren af met een gloednieuw Bosch Requiem, speciaal voor de gelegenheid geschreven door een Nederlandse componist. Het idee van de traditionele dodenmis wordt daarbij behoorlijk opgerekt, wat doorgaans boeiende stukken oplevert. Componist Micha Hamel maakt het dit jaar wel heel bont: het *Earth Workers Requiem/Jubilate* dat hij samen met beeldend kunstenaar Jonas Staal maakte is [een zes uur durende installatie](#) in enkele zalen van het Noordbrabants Museum. Daar blijft het werk nog vier maanden staan. Voor de duur van November Music zijn er doorlopend live interventies van vier performers, en die zijn zeer de moeite waard.

Lees ook

Directeur Bert Palinckx vertrekt na 25 jaar bij November Music: 'Ik had het ook prima gevonden als we heel klein waren gebleven'

Het requiem is een onomwonden aanklacht tegen de uitputting van de aarde door de mens en met name de fossiele industrie: de arbeid van allerlei 'aardwerkers' (planten, dieren, bacteriën) wordt in de vorm van olie opgestookt en geofferd aan het kapitaal. In de centrale zaal, tussen zwarte piramides getooid met fossielen en vaandels, verklankt een daverende geluidstape deze vernietigingscultus, terwijl óók (*Jubilate!*) de rijkdom en veerkracht van ecosystemen worden gevierd. '*Earth workers of all times unite*', vrij naar Marx, is (bijna) de enige tekst, gezongen en gedeclameerd door Khadija Massaoudi, Jasper Schweppe en Inez Nuijten, die in het dagelijks leven ook klimaatactivist is.

Strekking en vorm van het requiem zijn snel duidelijk, grote veranderingen doen zich niet voor. Maar het loont om je in het werk te nestelen. Na een paar uur, kijkend naar de rituele loopjes van de zangers en trombonist Koen Kaptijn, ondergedompeld in de dreunende, knisperende soundscape die steeds meer details prijsgeeft - koorzang, sirenes, klokgelui, een orgasme - begin je lijfelijk te resoneren met de diepe tijd. Je zou deze of gene politicus of losgezongen miljardair graag een weekje vastbinden aan zo'n piramide.

Het Ensemble Modern voert de nieuwe compositie 'Weiter und weiter und weiter...' van Georg-Friedrich Haas uit. Foto Jostijn Ligthoet

Boventonenspectrum

Op een andere plek in het museum, in de Statenzaal, creëerden F.C. Jongbloed en Ensemble 21 geleid door Aart Strootman ook een soort geluidsinstallatie. [In a large open space](#) van James Tenney is een subtiele verkenning van het boventonenspectrum van één enkele toon, door Strootman gespeeld op de éénsnarige elektrische contrabas die hij „vorige week even gebouwd“ had. Met buisklokken, saxofoons, dwarsfluiten en elektrische gitaren creëerden de musici een gonzende soundscape die klonk als de paradijselijke tegenhanger van het *Earth Workers Requiem*.

'Echte' concerten biedt November Music ook, zoals dat van Ensemble Modern in het Theater aan de Parade. Het Duitse topensemble speelde in aanwezigheid van de componist het nieuwste werk van Georg-Friedrich Haas. *Weiter und weiter und weiter...*, waarin Haas afrekenet met zijn familie van Oostenrijkse nazi's, was een drie kwartier lange, continue acceleratie. Aan het einde legden de musici één voor één hun instrumenten neer en verlieten het podium, zoals in de [Abschiedssinfonie](#) van Haydn: je kunt altijd opstaan en wegllopen, stelt Haas.

Voor het zover kwam, werd er dus versneld, volgens een onwrikbaar procédé: er is een versnellende puls, bepaalde instrumenten gaan halve noten spelen en die vormen vervolgens de nieuwe (nog steeds versnellende) puls. Dit concept, als van een slang die in z'n eigen staart bijt, klinkt schematisch, maar met zijn razende microtonale figuren en rigoureuze uitgewerkte muzikale ideeën creëerde Haas een meeslepend, verbeterd voortdenderend stuk.

Lees ook

Een requiem voor de aarde: niet omdat we uitsterven, maar omdat we worden uit-gestorven

Delen

Mail de redactie

NRC

Over ons
 Werken bij
 Auteursrecht
 Privacy
 Leveringsvoorwaarden
 NRC Code
 Onze app
 Archief
 Adverteren
 E-book

Mijn NRC

Neem een abonnement
 Loggen
 Account aanmaken
 Digitale krant
 Mijn abonnementen
 Service & bezorging
 Nieuwsbrieven
 Privacyvoorkeuren

Contact

Redactie
 Opiniereactie
 De ombudsman
 Colofon
 AdSales
 Klantenservice
 Familieberichten

NRC-websites

Mediahuis NRC
 NRC Carrière
 NRC Webwinkel
 NRC Lezersfonds